

ТВАРИННИЦТВО

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІВЧАРСТВА ТА КОЗІВНИЦТВА В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Січкарь А.В., Алієв Е.Б., Лиходід В.В.

*Запорізький науково-дослідний центр з механізації тваринництва
ННЦ «ІМЕСГ» НААН*

За останні два десятиріччя як вівчарство, так і козівництво зазнали руйнівних втрат, що призвело до різкого скорочення чисельності поголів'я й відповідно обсягів виробництва продукції. Так, поголів'я овець та кіз в Запорізькій області скоротилося з 743,5 (1990 р.) до 43,8 (2005 р.) тис. голів, або майже у 17 разів, причому 76,3 % з них сьогодні сконцентровано в господарствах населення. Виробництво вовни зменшилося з 3191 (1990 р.) до 59 (2005 р.) т, або майже в 54 рази. Рівень рентабельності галузі вівчарства склав – мінус 24,9-38,4 %. Вівчарство з великотоварного перетворилося в дрібнотоварне і ведеться екстенсивними методами. Галузь із високорентабельної (64,2 % у 1991 р.) починаючи з 1995 р., перетворилася в збиткову [1].

Аналіз стану та перспективи розвитку галузей вівчарства та козівництва в Запорізькій області.

На основі аналізу стану справ у вівчарстві та козівництві регіону встановлено, що галузі за рівнем затрат на виробництво продукції та її якість сьогодні не відповідають сучасним вимогам. Майже в усіх господарствах вони стали не конкурентоспроможними у порівнянні з виробництвом молока, яловичини та свинини.

Так, кризові явища у вівчарстві є наслідком впливу ряду факторів. Головні з них – це відсутність ринку збуту продукції галузі, зокрема вовни, на виробництво якої була зорієнтована галузь, незацікавленість господарств у виробництві вовни через диспаритет цін, відсутність інтеграції товаровиробників і переробних підприємств, а також узгодженості їх економічних інтересів, неможливість швидкої переорієнтації галузі на виробництво баранини внаслідок відсутності достатньої кількості вітчизняних генотипів м'ясного та м'ясововнового напрямів продуктивності, низьких показників відтворення та збереження поголів'я овець, незадовільної кормової бази для впровадження прогресивних технологій інтенсивної відгодівлі молодняка [2, 3].

Однак, починаючи з 2005 р., в регіоні спостерігається тенденція зростання поголів'я дрібної рогатої худоби до 61,3 тис. голів, в т.ч. у сільгосппідприємствах до 12,4 тис. голів, в господарствах населення – до 48,9 тис. голів (рис. 1) [4].

Крім того, аналізуючи дані Головного управління статистики у Запорізькій області станом на 01.02.2014 р. [5] встановлено, що основна частина поголів'я овець та кіз сконцентрована в Мелітопольському (6290), Приазовському (5469), Приморському (8589), Бердянському (5528), Пологівському (4082), Гуляйпільському (3009), Василівському (2927), Вільнянському (2659) та Чернігівському (2669) районах (рис. 1).

Аналіз динаміки змін (рис. 2,3) в Запорізькій області показує, що в регіоні спостерігається тенденція до покращення стану справ у галузі вівчарства. Але на сьогодні галузь ще має досить низький рівень технічної оснащеності (рівень механізації основних виробничих процесів становить 2-5 %; частка ручної праці складає 95-98 %), що негативно позначається на показниках її продуктивності та сприяє зростанню собівартості продукції. Тому для підвищення рентабельності галузі вівчарства в регіоні доцільним є створення в місцях їх утримання технологічних підрозділів у складі кваліфікованих фахівців для організації первинної обробки та поглибленої переробки продукції цих галузей (вовни, молока, м'яса) на базі розроблених в ЗНДЦМТ техніко-технологічних модулів різних типорозмірів [7, 8].

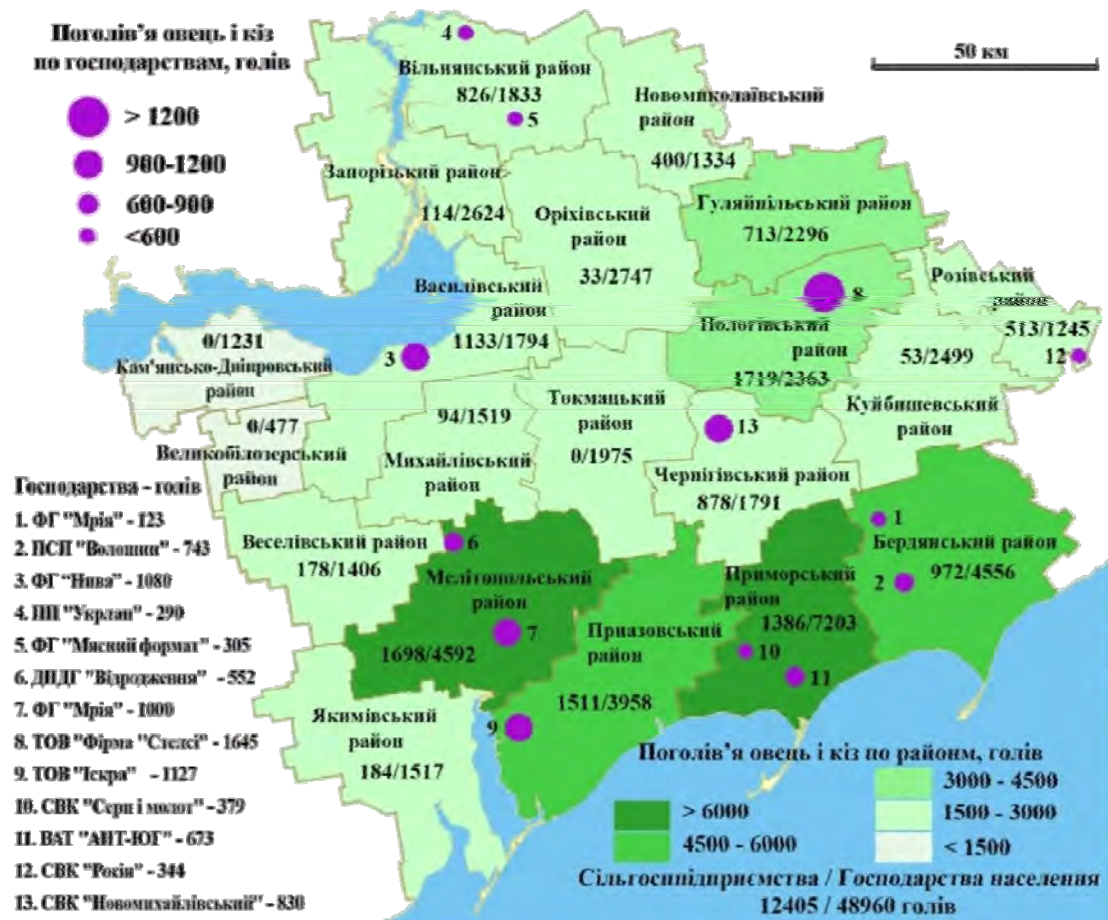


Рис. 1. Концентрація поголів'я овець і кіз по районах Запорізької області (станом 01.02.2014 р.)

Виробництво вовни у 2013 р. становило 78 т, в тому числі: сільськогосподарськими підприємствами – 19 т; господарствами населення – 59 т (рис. 2) [6].

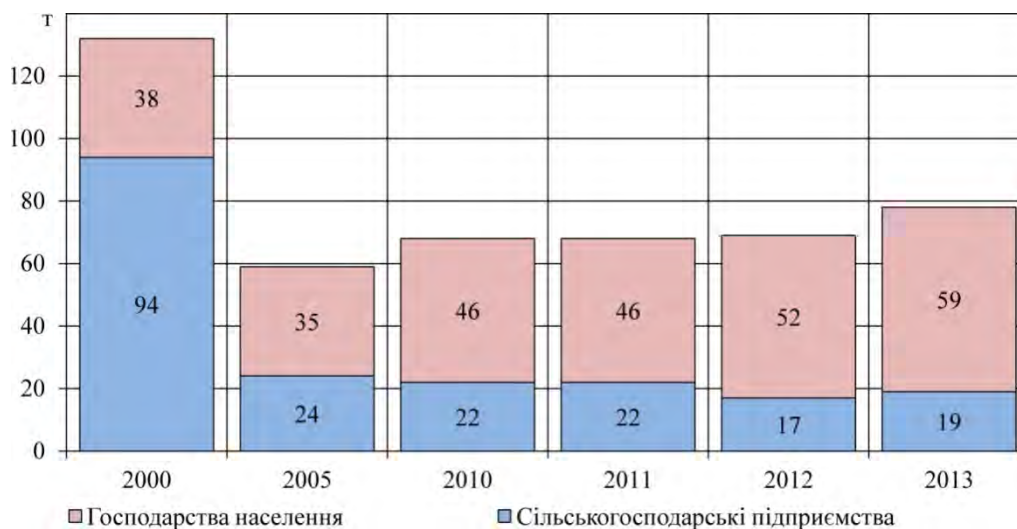


Рис. 2. Виробництво вовни

Виробництво баранини та козлятини у 2013 р. становило 0,54 тис. т, у тому числі: в сільськогосподарських підприємствах – 0,03 тис. т; господарствах населення – 0,51 тис. т (рис. 3) [6].

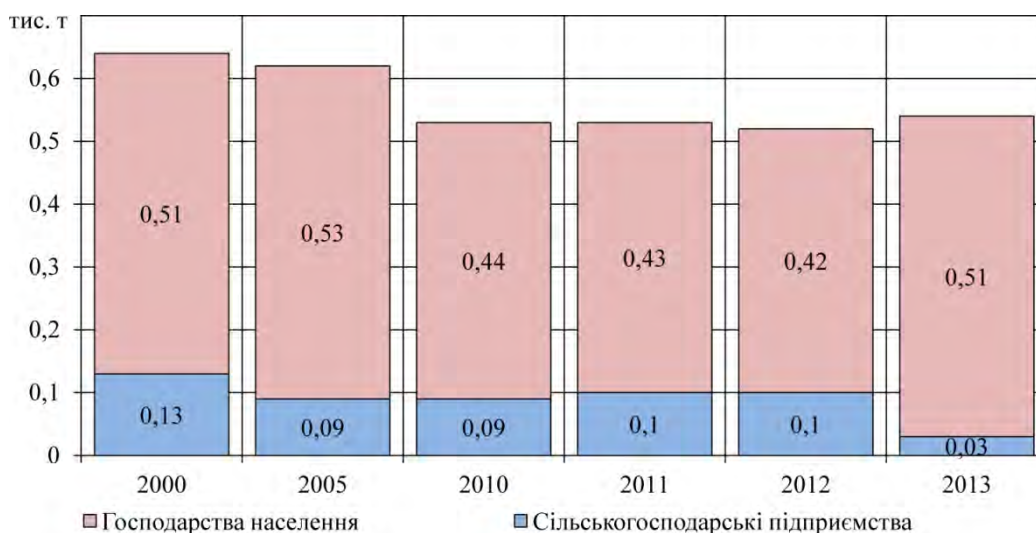


Рис. 3 Виробництво баранини та козлятини

Аналіз стану справ галузі вівчарства в Запорізькій області на сьогодні дав змогу виділити ряд чинників, які суттєво впливають на її розвиток:

- низькі закупівельні ціни на продукцію вівчарства і, як наслідок, хронічна збитковість галузі;

- значне зменшення чисельності поголів'я овець та кіз, і як наслідок, втрата виробничої бази та кадрового потенціалу;

- низький рівень механізації основних виробничих процесів 1-2% й значна частка ручної праці 95-98 %, що суттєво впливає на зниження продуктивності овець і зростання собівартості продукції;

- застарілі технології утримання і годівлі овець, які обумовлюють низьку ефективність виробництва;

- відсутність повноцінної кормової бази і зрошувальних пасовищ, що для зони Південного Степу України призводить до недостатнього рівня та

незбалансованості раціонів годівлі овець та кіз;

– відсутня система первинної й поглибленої переробки вовни, молока та м'яса у замкненому технологічному циклі.

Висновки:

Відродження вівчарства в Запорізькій області можливе за таких умов:

– інтенсифікація галузі шляхом збільшення капіталовкладень для впровадження новітніх ресурсо- та енергоощадних технологій виробництва й перероблення продукції вівчарства за замкненим циклом в умовах сільськогосподарських формувань нового типу, що працюватимуть за схемою – «виробництво-переробка-одержання товарної продукції-реалізація готової товарної продукції споживачеві»;

– створення економічно привабливих сервісних центрів у вигляді сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, які надаватимуть послуги вівцегосподарствам усіх форм власності у веденні селекційно-племінної роботи, відтворенні стада, організації стрижки овець, оцінки якості продукції вівчарства та її заготівлі;

– налагодження виробництва на підприємствах м. Запоріжжя на основі наукових розробок ЗНДЦМТ для регіону та України в цілому спеціалізованої техніки для вівчарства.

Література

1. Туринський В. М. Вівчарство України, як воно є / В. М. Туринський // Ефективне тваринництво. – 2007. – №2. – С. 30-32.
2. Шевченко І. Створи сучасне для вівчарства / І. Шевченко, В. Лиходід, І. Махмудов // Агрперспектива. – 2009. – №6. – С. 52-55.
3. Шевченко І. Новітня технологія і обладнання для механізації процесів у вівчарстві / І. Шевченко, В. Лиходід, А. Пашков, Є. Реневич, В. Забудченко // Техніка АПК. – 2008. – №3-4. – С.8-10.
4. Статистичний щорічник України за 2012 рік / за ред. О. Г. Осауленка. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 552 с.
5. Запорізька область у цифрах 2012: короткий статистичний збірник / за ред. В. П. Головешка. – Запоріжжя: Головне управління статистики у Запорізькій області, 2013. – 120 с.
6. Тваринництво України 2012: Статистичний збірник / за ред. Н. С. Власенко. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 212 с.
7. Шевченко І. А. Наукове забезпечення галузі вівчарства / І. А. Шевченко, В. В. Лиходід // Зб. наук. праць ІМТ НААН «Механізація, екологізація та конвертація біосировини у тваринництві». – Вип. 1 (5,6). – Запоріжжя: ІМТ НААН, 2010. – С. 99-109.
8. Шевченко І. А. Науково-технічне забезпечення галузі вівчарства / І. А. Шевченко, В. В. Лиходід // Міжвідомчий тематичний науковий збірник «Вівчарство» / Ін-т тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» ННСГЦ з вівчарства НААН. – «ПІЕЛ», Нова Каховка, 2011. – Вип. 36. – С. 130-137.

**Інститут свинарства і агропромислового виробництва
Національної академії аграрних наук України
Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція
імені М.І. Вавилова**

**ІНТЕНСИФІКАЦІЯ
КОРМОВИРОБНИЦТВА – ОСНОВА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ
ТВАРИННИЦТВА**

(Збірник наукових праць, присвячений 150-тій річниці з дня організації
Полтавського губернського земства та 85-річчю заснування Інституту
свинарства і АПВ)

13-14 травня 2015 р.

**Полтава
2015**

УДК 631.5:63:633.3:631.527:636

ББК 42.2:45

I 73

Інтенсифікація кормовиробництва – основа сталого розвитку галузі тваринництва (Збірник наукових праць, присвячений 150-тій річниці з дня організації Полтавського губернського земства та 85-річчю заснування Інституту свинарства і АПВ). – м. Полтава, 2015. – 138 с.

У збірнику вміщено матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, яка присвячена 150-тій річниці з дня організації Полтавського губернського земства та 85-річчю заснування Інституту свинарства і АПВ «Інтенсифікація кормовиробництва – основа сталого розвитку галузі тваринництва». Опубліковані статті розкривають питання розведення тварин, селекції та генетики; фізіології та біохімії; технології виробництва та переробки сільськогосподарської продукції; годівлі та кормовиробництва; землеробства й рослинництва; ветеринарної медицини; маркетингу, економіки та PR у сфері сільського господарства.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голова: Волощук В.М., д.с.-г.н., проф.

Секретар: Сагло О.Ф., к.б.н.

Члени редколегії: Ксьонз І.М., д.б.н.;
Рибалко В.П., д.с.-г.н., академік НААН;
Березовський М.Д., д.с.-г.н., член-кореспондент НААН;
Гришина Л.П., д.с.-г.н.;
Шостя А.М., к.б.н.;
Кохан А.В., к. с.-г.н.;
Гангур В.В., к. с.-г.н.;
Самойленко О.А., к. с.-г.н.

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту свинарства і АПВ НААН
Протокол №3 від 29 травня 2015 року

Зміст

РОСЛИННИЦТВО

Гуменний В.Д., Семяшкіна А.О., Кохан А.В., Остапенко А.І. Продовольча безпека – основа забезпечення національної безпеки країни	4
Гудзенко В.М. Прикладні аспекти розширення генетичної основи для селекції ячменю ярого в Миронівському Інституті пшениці імені В.М. Ремесла НААН	17
Опара Н. М. С.Ф. Третьяков як організатор ведення польового кормовиробництва	22
Гангур В.В., Гангур Ю.М. Структура посівів та рекомендовані схеми сівозмін для польового кормовиробництва	25
Барилко М.Г., Захаренко В.А. Ефективність ведення доборів у гібридних популяціях горошку посівного (ярого) у ранніх поколіннях	29
Марініч Л. Г., Кавалір Л. В. Методи створення вихідного матеріалу костреця безостого	31
Калашнік О.П. Селекція горошку посівного (озимого)	34
Бондаренко И.В. Булавоусый хрущак (<i>Tribolium castaneum</i> Hbst.) – небезпечний шкідник запасов зерна.	37
Товстановська Т.Г. Методи створення сортів льону олійного в умовах Степу України	40
Кобзева Д.О., Лях В.О. Вивчення якості олії колекційних і селекційних зразків кунжуту в умовах Півдня України	43
Олепир Р.В., Сокирко П.Г. Вплив строків сівби та мінерального живлення на продуктивність сої	47
Тоцький В.М., Олепир Р.В., Самойленко О.А. Правильний вибір сорту – запорука доброго врожаю	51
Лень О.І., Ричик С. Г. Продуктивність ячменю ярого залежно від технології вирощування	53
Глущенко Л.Д., Кохан А.В., Вакуленко В.М. Рівень продуктивності кукурудзи на зерно за різних систем удобрення і його взаємозв'язок з погодними умовами	56
Єремко Л.С. Урожайність нуту залежно від рівня мінерального удобрення та інокуляції насіння в умовах лівобережного Лісостепу України . .	58
Алейнікова Л.М. Продуктивність сочевиці залежно від норм висіву насіння і застосування мікродобрива	61
Тимченко В.Н. Роль сої в кормовиробництві України	63

ТВАРИННИЦТВО

Січкарь А.В., Алієв Е.Б., Лиходід В.В. Стан і перспективи розвитку вівчарства та козівництва в Запорізькій області	71
Доруда С.О., Алієв Е.Б. До оцінки якості роботи змішувача-кормороздавача потокового типу	75
Гуменний В.Д., Семяшкіна А.О., Кохан А.В., Козловська М.В., Метволі М.М., Остапенко А.І. Збереження генофонду національної перлини –	